

Til Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

SkoleProffene i Forandringsfabrikken innspill til «Endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø)»

Takk for at vi får gi innspill til denne viktige loven. I Forandringsfabrikken kaller vi elever oss for SkoleProffer, fordi vi er proffe på skolesystemet. Forandringsfabrikken har spurt 4200 elever om hva som gir lyst til å lære, og hva som gjør at vi trives. Innspillene til lovforslaget bygger på hovedsvar fra disse prosjektene. Dette er viktig kunnskap som Norge ikke kan gå glipp av, hvis denne loven skal bli nyttig for elevene. **Men sånn den står nå bygger den ikke på kunnskap fra elever i norsk skole, og da kan det bli ganske farlig for oss. Vi ber dere om å stoppe den fra å bli vedtatt nå, og bruker litt tid på å lytte til hva elever selv sier er trygge og gode skoler, og hva som kan stoppe mobbing. Vi inviterer dere gjerne til Forandringsfabrikken sånn at dere kan få råd fra elever som går på skolen nå.**

§ 9 A-8 Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Vår aller største bekymring er at lovforslaget ikke bygger på barn og unges kunnskap om hva som skaper trygge, gode skoler for oss. Det blir for eksempel veldig tydelig at vår kunnskap mangler når det står at Elevrådet kan oppnevne to representanter til å ivareta elevenes interesser i skolemiljø saker (som bare har talerett!). Det virker som de som har skrevet dette har glemt at et godt skolemiljø lages av oss elevene i samarbeid med de voksne. Da må alle som går på skolen få være med å gi innspill til hvordan skolemiljøet kan bli best mulig. **Vi ber dere sterkt om å skrive om denne delen, sånn at vi kan få et skolemiljø som faktisk kan kjennes trygt og godt for oss. Vi ber om at dere skriver i loven at alle skoler skal lage gode systemer for samarbeid med alle elevene sine om et godt skolemiljø.**

§ 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø

I meldingen står det at elevens rett til medvirkning og prinsippet om barnets beste også lovfestes i aktivitetspliktbestemmelsen (se punkt 5.5.4). Dette ble vi glade for, men det ser ikke ut som det kommer tydelig frem i selve lovforslaget. Vi ber dere skrive dette tydelig aller fremst i kapittelet, så det ikke skal være noen tvil om at skolene skal utføre aktivitetene i samråd med elevene som påvirkes. Det betyr for eksempel at når skolen lager en skriftlig plan for å gjøre tiltak, så må dette gjøres sammen med de involverte elevene. Husk at de voksne må snakke med både den som har det vondt, og den som evt. plager andre. **Det må stå i loven at alle aktivitetspliktene må gjøres i samarbeid med elevene. Tiltak skal alltid planlegges sammen med de involverte elevene – både den som plages og den som har plaget.**

Det er veldig fint at det i forarbeidet står at **den som plager andre** også kan oppleve at det ikke er trygt og godt på skolen og selv har behov for støtte, hjelp og tiltak. Men dette skrives det ikke tydelig nok i lovforslaget. Hvis dere mener at de som plager andre gjør det fordi de har det vondt inni seg – da kan dere ikke sette i gang med straffetiltak for de elevene. Vi ønsker å stoppes fra å gjøre vondt mot andre, men dere må ikke straffe oss. Det er så galt tenkt. Mange av oss har blitt plaget selv av voksne eller andre barn. Vi trenger hjelp og omsorg, ikke straff og kjeft. Vær så snill og les lovforslaget med våre øyne en gang, og se om dere tenker at den beskytter oss også. Sånn vi leser den ser det ut som den først og fremst er skrevet for å beskytte de som blir plaget, og å flytte eller utvise den som plager. Vi tenker at det ikke er så veldig langsiktig og klokt tenkt. Dere får ikke "mobbefrie" skoler hvis dere bare flytter rundt på elever som plager andre fordi de har det vondt inni seg. **I loven må det stå at alle skoler må jobbe utfra en tanke om at elever som plager andre har det vondt inni seg. De må stoppes på kloke måter og få hjelp med det vonde, ikke straffes.**

Plikt til å følge med – det holder ikke at lærerne skal observere oss, de må jobbe med å bli kjent med oss. Vi forteller ikke om det vonde til voksne vi ikke har tillit til. Mange av oss bruker oppførselen vår som et språk fordi vi ikke har blitt tatt på alvor med ord. Vi trenger snakkepersoner og "frittgående voksne" som vi kan prate med om vanskelige ting. Da slipper vi å vise at vi har det vondt ved å gjøre vondt mot andre. Dette er den klokeste måten dere kan få slutt på mobbing på. Det er også viktig med en synlig helsesøster som er mye mer på skolen enn det de er i dag. Og ikke tenk at de voksne skal ha inspeksjon for å sjekke oss, si heller at de skal ha inkludering for å bli kjent med oss! **I loven må det stå at mange viser hvordan de har det med andre uttrykk enn ord. Derfor må voksne på skolen bli kjent med elevene sine, og vite hvordan de skal "se bak" oppførselen deres. Det må være tilgjengelige snakkepersoner på alle skoler.**

Plikt til å gripe inn – er viktig, fordi vi som plager ønsker å stoppes, men det MÅ gjøres på kloke måter. Noen lærere gjør situasjonen verre fordi de stopper oss hardt og vondt. Forklar oss med ord, og hjelp oss med å bli venner. Lytt godt til begge parter, det er alltid to sider av en sak. Vi har ikke opplevd at lærere som bruker makt og tvang klarer å løse situasjonen på måter som er gode for oss. I stedet brytes tilliten vår til lærerne. Vi forstår at de kanskje gjør det fordi de er redde, så vi håper at dere kan lage verktøy for dem som de kan brukes i stedet for tvang og makt. Når dere skal funne ut mer om dette temaet sammen med BLD og HOD så ber vi dere snakke med elevene først. Vi har mange alternativer til tvang og makt som er mye mer nyttig.

Plikt til å varsle – kan bli veldig skummel hvis dere ikke passer på at informasjon om oss ikke skal gå videre til foreldrene våre, andre voksne eller andre instanser, uten at de voksne i skolen har avtalt med oss elever først. Det kan lage livet vårt ganske farlig hvis de voksne ringer hjem uten at det er avtalt med oss. De voksne vet ikke hva som skjer med oss når vi kommer hjem etter at de har ringt foreldrene våre. Mange av oss har hatt det vondt hjemme, det er ofte derfor vi gjør vondt mot andre på skolen. Vi plager ikke andre uten grunn, og den grunnen kan være at vi selv lever i hjem med vold og overgrep. Vi tenker at det er samfunnsmandatet til dere politikere å sikre barn trygghet og beskyttelse. Vi ber dere på det sterkeste om å lage en lov som tydelig beskytter informasjon vi har delt med skolen fra å komme til foreldrene våre, uten at det er avtalt med oss om hvordan dette skal gjøres. Barnevern og psykisk helsevern jobber med nye lover for å sikre trygg info videre, det bør dere i skolen gjøre også. **Vi ber dere skrive i loven at ingen informasjon om eleven skal gå videre uten at den voksne og eleven har planlagt sammen hva som kan sies videre til hvem.**

Plikt til å undersøke – må heller ikke avtales med foreldrene uten at eleven har sagt at det er greit. Vi må lytte til uten at foreldrene våre er der. Husk at vi ikke forteller hele historien uten at vi er trygge på dere. Det kan ta tid, derfor ber vi dere om å bli kjent med oss, fortelle om dere selv, og jobbe med å se bak oppførselen vår. Det finnes en grunn til at vi gjør som vi gjør – og vi kan finne gode løsninger sammen hvis voksne er litt mer nysgjerrige. **Vi ber dere skrive i loven at de voksne må alltid snakke med elevene først, før det tas kontakt med foreldre eller andre instanser. De voksne må huske på å alltid snakke med begge parter, og lytte til elevene uten fordommer.**

Plikt til å sette inn tiltak – kan ikke bare bygge på faglige vurderinger, men også elevenes egne ønsker og behov. Det er skummelt at det står at tiltak kan settes inn mot elevens vilje. Da er vi redde for at de tiltakene ikke blir særlig nyttige. De voksne må finne ut hvorfor vi ikke ønsker oss tiltaket, og jobbe med løsninger sammen med oss. Vi vet at Utdanningsdirektoratet skal lage innholdet i tiltakspakken, men ber likevel dere om å skrive at de viktigste tiltakene er de som lages for hele skolen, for å forebygge. Alle elevene må få snakke med voksne de stoler på om hvordan de har det, og inviteres til å gi innspill til hvordan skolen kan få et tryggere og bedre miljø. Husk at dere ikke må bruke skjema hvis dere vil ha råd eller vite hvordan vi har det, da får dere ikke grundige svar. Og uten våre grundige svar på hva som er kloke tiltak så får dere ikke stoppet at elever har det vondt på mange skoler rundt omkring i Norge. **Vi ber dere skrive i loven at tiltakene må lages i samarbeid med de involverte elevene. Hvis eleven ikke ønsker tiltaket må de voksne jobbe med å finne årsaken til hvorfor eleven ikke ønsker tiltaket, og sammen lage et tiltak som eleven tenker er nyttig.**

§ 9 A-10 Ordensreglement

Det er lurt tenkt at vi elever skal vite hvilke rettigheter vi har, men det er ikke så mye poeng i å henge plikter og rettigheter på veggen. Det kan vi love dere at veldig få elever bryr seg om. For mange kan det bli omvendt, sånn at når dere henger opp regler tenkt ut av voksne, så blir det nesten en ”oppskrift” på hva vi kan gjøre for å lage litt uro. Hvis det lages sammen med elevene er det mye større sjanse for at det blir rammer som er gode for oss, og som vi vil følge. Så hvis dere er opptatt av ro og orden på skolene så ber vi dere skrive i loven at **alle skoler må tenke sammen med elevene sin om hva de trenger for at det skal være trygt og godt for alle å være der.**

En skolemiljølov er kjempeviktig for oss elever, så vi håper dere lytter ekstra godt til våre innspill og det som sendes inn fra andre ungdoms- og elevorganisasjoner. Vi vet veldig godt hva som skal til for at skolene skal bli tryggere og bedre for oss, og det er først når dere lytter ordentlig til oss elever at dere kan få slutt på plagingen. Vi gleder oss masse til høring! Hvis noen av dere vil treffe oss eller har noen spørsmål så kan dere ta kontakt med Gina Ekholt gina@forandringsfabrikken.no / 95970226 så kommer vi gjerne på besøk, eller dere til oss <3.

Gode hilsner fra
SkoleProffene